

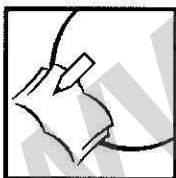
جزایر مصنوعی در حقوق بین الملل دریاها

و تاثیر آن بر محیط زیست

(مطالعه موردی خلیج فارس)

محمد رضا بنایی / وحید قاسمی

سرشناسه	: بنایی، محمدرضا
عنوان و نام پدیدآور	: جزایر مصنوعی در حقوق بین الملل دریاها و تاثیر آن بر محیط زیست (مطالعه موردی خلیج فارس)
مشخصات نشر	: قم: انتشارات اسماعیلیان، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۵ ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۶۳۹۷-۲-۹۷
وضعیت فهرست	: فبیای مختصر
یادداشت	: فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است
شناسه افزوده	: قاسمی، وحید
شماره کتابشناسی	: ۳۸۲۴۰۷۶

جزایر مصنوعی در حقوق بین الملل دریاها

قم - خیابان معلم - میدان روح الله - تلفن: ۳۷۷۴۴۲۱۲ - ۰۲۵ - ۳۷۷۴۱۶۲۱ - ۰۲۵

مؤلف: محمد رضا بنایی / وحید قاسمی

ناشر: اسماعیلیان

سال و نوبت چاپ: ۱۳۹۴ / اول

شمارگان: ۱۰۰۰

چاپخانه: نینوا

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۳۹۷-۲-۹۷

فهرست مطالب

۸	پیشگفتار:
۱۳	بخش اول: سیر تحول حقوق ناظر بر ساخت جزایر مصنوعی
۱۴	فصل اول پیشینه و حقوق جزایر مصنوعی در کنوانسیونهای حقوق دریاها
۱۴	گفتار اول: تاریخچه جزایر مصنوعی
۱۶	گفتار دوم: کنوانسیون های حقوق دریاها در خصوص ساخت جزایر مصنوعی
۱۶	بند اول: کنوانسیون ۱۹۵۸ ژنو
۱۷	بند دوم: کنوانسیون سازمان ملل در مورد حقوق دریاها ۱۹۸۲
۲۱	گفتار دوم: انواع مختلف جزایر مصنوعی
۲۱	بند اول: سکوهای انرژی
۲۲	بند دوم: صنایع واقع در دریا
۲۳	بند سوم: جزایر مسکونی
۲۴	گفتار سوم: مفاهیم مرتبط با جزایر مصنوعی در کنوانسیون حقوق دریاها
۲۶	بند اول: تجهیزات دریایی
۲۷	بند دوم: جزایر طبیعی
۲۹	بند سوم: کشتی ها
۳۶	فصل دوم: رژیم حقوقی حاکم بر جزایر مصنوعی
۳۶	گفتار اول: رژیم حقوقی حاکم بر جزایر مصنوعی در مناطق دریایی
۳۷	بند اول: تاثیر ساخت جزایر مصنوعی بر تعیین مرز دریایی (خط مبدا)
۳۸	بند دوم: دریای سرزمینی
۴۰	بند سوم: منطقه مجاور

۴۱	بند چهارم: منطقه انحصاری - اقتصادی
۴۶	بند پنجم: فلات قاره
۴۷	بند ششم: دریاهای آزاد
۴۸	گفتار دوم: رژیم حقوقی جزایر مصنوعی در ارتباط با آزادیهای دریای آزاد
۵۲	بند اول: آزادی دریانوردی
۵۳	بند دوم: آزادی ماهیگیری
۵۵	بند سوم: آزادی تحقیقات علمی
۵۹	گفتار سوم: ابعاد حقوقی ساخت جزایر مصنوعی از منظر حقوق بینالملل دریاها
۶۲	بخش دوم: ساخت جزایر مصنوعی در خلیج فارس و تأثیر آن بر محیط زیست منطقه
۶۳	فصل اول: اصول حقوق بینالملل محیط زیست و جایگاه آن در جزایر مصنوعی خلیج فارس
۶۴	گفتار اول: اصول اساسی حقوق بین الملل محیط زیست
۷۱	بند اول: اصل حاکمیت بر منابع طبیعی
۷۵	بند دوم: اصل تعهد به همکاری
۸۰	بند سوم: اصل حمایت و حفاظت از محیط زیست
۸۳	بند چهارم: اصل جلوگیری
۸۷	بند پنجم: اصل احتیاطی
۹۱	بند ششم: اصل الزام به پرداخت غرامت توسط آلوده کننده محیط زیست
۹۴	بند هفتم: اصل مسئولیت مشترک اما متفاوت
۱۰۱	بند هشتم: اصل توسعه پایدار

الف. مفهوم میراث مشترک بشریت.....	۱۰۱
ب. مفهوم حقوق نسل های آینده.....	۱۰۴
گفتار دوم: جزایر مصنوعی خلیج فارس و محیط زیست منطقه.....	۱۱۵
بند اول: پیشینه و اهداف ساخت جزایر مصنوعی در خلیج فارس.....	۱۱۶
بند دوم: تاثیر جزایر مصنوعی بر محیط زیست خلیج فارس.....	۱۲۲
بند سوم: ضرورت توجه به مسائل زیست محیطی.....	۱۳۰
بند سوم: آثار زیانبار ساخت جزایر مصنوعی بر محیط زیست خلیج فارس...۱۴۹	
فصل دوم: پیامدهای زیست محیطی ساخت جزایر مصنوعی و مسئولیت بینالمللی	
دولتها در قبال آن.....	۱۵۱
گفتار اول: آثار و پیامدهای احداث جزایر مصنوعی خلیج فارس.....	۱۵۱
بند اول: آثار و پیامدهای مرزی جزایر مصنوعی در خلیج فارس.....	۱۵۱
بند دوم: پیامدهای حقوقی جزایر مصنوعی خلیج فارس.....	۱۵۵
بند سوم: پیامدهای ژئوپلیتیکی جزایر مصنوعی خلیج فارس.....	۱۵۸
بند چهارم: پیامدهای زیست محیطی جزایر مصنوعی خلیج فارس.....	۱۶۱
گفتار دوم: مسئولیت بین المللی دولتها در قبال آلودگیهای زیست محیطی.....	۱۶۸
گفتار سوم: مقررات مصوب در کنفرانس راپمی:.....	۱۷۳
نتیجه گیری.....	۱۸۵
منابع:.....	۱۹۲

پیشگفتار

براساس ماده ۸۷ عهدنامه حقوق دریاها، کلیه کشورها حق ساخت جزایر مصنوعی و سایر تاسیسات میجاز را از نظر حقوق بین الملل در دریای آزاد دارند، به شرط آنکه به حقوق کشورهای ساحلی در منطقه فلات قاره خدشهای وارد نسازند. براساس کنوانسیون حقوق بین الملل دریاها، حاکمیت دولتها در دریای سرزمینی به جز در حق عبور بی ضرر کشتیها مطلق است. بنابراین، این حق به آنها داده شده است که به ساخت این جزایر یا سایر تاسیسات مصنوعی در این محدوده آبی مبادرت کنند و هیچ خدشهای بر حقوق آنها وارد نیست. افزون بر این، در منطقه انحصاری - اقتصادی نیز دولتها برای استفادههای تحقیقاتی یا استخراج منابع معدنی و غیرجاندار زیر بستر دریا از حق ساخت تاسیسات مصنوعی برخوردار شده اند. ماده ۵۶ کنوانسیون ۱۹۸۲ حقوق دریاها حق ساخت جزایر مصنوعی را برای دولتها قائل شده است. بر پایه ماده ۵ کنوانسیون ۱۹۵۸، تاسیسات ویژه کشف و استخراج منابع طبیعی در فلات قاره، منزلت حقوق جزایر (طبیعی) را ندارند و در تعیین مرزهای دریایی هیچ امتیازی برای کشور مالک جزیره مصنوعی ایجاد نمی کند. پس بر پایه کنوانسیون ۱۹۵۸، جزایر مصنوعی نمی توانند پایه ای برای خط مبدا باشند.

در کنوانسیون ۱۹۸۲ حقوق دریاها، بر لزوم توجه به محیط زیست دریا در ساخت جزایر مصنوعی توجه ویژه ای شده است؛ به گونه ای که شرط لازم برای ساخت این

جزایر علم آسب به محیط زیست و منابع زنده و غیرزنده موجود در بستر و زیربستر دریاها ذکر شده است. زیرا دولتها براساس ماده ۲۳۵ کنوانسیون ۱۹۸۲ در مورد حمایت و حفاظت از محیط زیست دریا مسئول هستند. مشکلات زیست محیطی ناشی از ایجاد چنین جزایری می تواند به گونه های مختلف گیاهی و جانوری آسیب وارد نموده و همچنین باعث ایجاد آلودگی در این منطقه شود.

خلیج فارس دریایی نیمه بسته است و در منطقه ای گرمسیر واقع شده است. تنوع زیستی در خلیج فارس بسیار پایین است و این سبب شده موجوداتی که در این خلیج زندگی می کنند نسبت به تغییرات محیطی بسیار شکننده باشند و با تغییرات آب و هوایی و مواد آلوده کننده، از بین بروند. خلیج فارس از زیستگاه های مهم مرجان های دریایی است، ساخت جزایر مصنوعی در خلیج فارس به شدت در حال گسترش است. ساخت این جزایر سبب افزایش تیرگی آب و جابه جایی رسوبات کنار ساحل شده است.

از آنجا که خلیج فارس دریایی نیمه بسته است آلودگی های زیست محیطی چند سال در این دریا باقی می مانند لذا این مسئله باعث شده است که آلودگی زیست محیطی خلیج فارس از استانداردهای بین المللی فراتر رود با این اوصاف ساخت جزایر مصنوعی بر این آلودگی خواهد افزود.

اما از آنجایی که آلودگی آب‌ها از جمله خلیج فارس، بخش چشمگیری از بحران آلودگی محیط زیست را تشکیل می‌دهد و کشورهای اطراف خلیج فارس تلاش می‌کنند سرزمین‌های جدیدی را برای فعالیت‌های اقتصادی، توریستی و تجاری برپا کنند می‌بایست در ساخت این جزایر مسائل زیست محیطی مورد توجه قرار گیرد، زیرا نابودی محیط زیست یکی از مهم‌ترین نگرانی‌های انسان‌هاست که در صورت نادیده گرفتن مسائل زیست محیطی صدمات جبران ناپذیری بر خلیج فارس وارد خواهد شد.

پس از آن که خلیج فارس به‌عنوان یک منطقه‌ی ویژه در برنامه محیط زیست ملل متحد اعلام شد، به ابتکار دولت‌های منطقه کنفرانسی از سوی مدیراجرایی یونپ در زمینه‌ی محافظت و توسعه‌ی محیط زیست دریایی و نواحی ساحلی در کویت برگزار شد، برآیند کار، تدوین کنوانسیون منطقه‌ای کویت (راپمی) برای همکاری در زمینه‌ی پاسداری از محیط زیست دریایی در برابر آلودگی و نیز پروتکل همکاری درباره‌ی مبارزه با آلودگی دریا به مواد نفتی و دیگر مواد زیان آور در ۲۳ آوریل ۱۹۷۸ بود.

کنوانسیون راپمی (کویت) هرگونه اقدامی را منوط به رعایت اصول زیست محیطی کرده است و در صورت عدم رعایت اصول زیست محیطی کشورهای عضو موظف به پرداخت خسارت می‌باشند. ساخت جزایر مصنوعی در خلیج فارس از لحاظ رعایت اصول زیست محیطی از اهمیت بسزایی برخوردار است. در این تحقیق، حقوق حاکم بر ساخت جزایر مصنوعی در خلیج فارس با تاکید بر ابعاد زیست محیطی را مورد بررسی

قرار خواهیم داد و آثار تخریبی ساخت جزایر مصنوعی بر محیط زیست خلیج فارس مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت.

در این تحقیق در راستای راهکارهای حقوقی بین‌المللی که ناظر بر ساخت جزایر مصنوعی می‌باشند، به دنبال پاسخ به این سوال هستیم: مقررات و قواعد بین‌المللی ناظر بر ساخت جزایر مصنوعی در خلیج فارس کدامند؟ و با توجه به قواعد و مقررات بین‌المللی ناظر بر ساخت جزایر مصنوعی، در چه صورتی ساخت جزایر مصنوعی حقوقی است؟ و پیامدها و اثرات زیست محیطی پروژه‌های ساخت جزایر مصنوعی با توجه به کنوانسیون حقوق دریاها ۱۹۸۲ و اصول زیست محیطی بین‌المللی کدامند؟

این تحقیق در دو بخش تدوین شده است. در فصل اول از بخش اول، سیر تحول حقوق ناظر بر جزایر مصنوعی بحث شده است. به جز در مناطق دریایی هیچ حق دیگری برای ساخت جزایر مصنوعی، در کنوانسیون‌های حقوق دریاها نیامده است، به همین دلیل در فصل دوم از بخش اول به رژیم حقوقی حاکم بر جزایر مصنوعی در این مناطق پرداخته شده است و در ادامه، حقوقی بودن ساخت جزایر مصنوعی بر اساس کنوانسیون ۱۹۸۲ مورد بررسی قرار گرفته است.

در بخش دوم و فصل اول آن از اصول حقوق بین‌الملل محیط زیست سخن گفته شده است. این اصول باید از سوی دولت سازنده‌ی این جزایر مورد توجه واقع شوند. در گفتار دوم این فصل از خلیج فارس و ویژگی‌های زیست محیطی خاص آن، سخن گفته

شده است. و اینکه این اصول از جانب دولت‌های سازنده تا چه اندازه‌ای رعایت شده-
اند. در فصل دوم پیامدهای ساخت جزایر مصنوعی و مسئولیت دولت‌ها در قبال آن
مورد بررسی قرار گرفته است. این فصل شامل سه گفتار است؛ در گفتار اول، پیامدهای
زیست محیطی ساخت این جزایر مورد بررسی قرار گرفته است و در گفتار دوم، از
مسئولیت دولت‌ها در صورت نادیده گرفتن اصول اساسی حقوق بین‌الملل محیط
زیست، سخن گفته شده است. در گفتار سوم، مواردی که در کنوانسیون راپمی در
مورد مسائل زیست محیطی خلیج فارس مورد توجه قرار گرفته است، مورد بررسی قرار
گرفته است.